

OHS-101 İş Sağlığı ve Güvenliği

2026–2027 Güz Dönemi | Ders İzlenesi (Syllabus)

Birleşmiş Milletler Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri Entegrasyonlu

SKH 4 Nitelikli Eğitim	SKH 8 insana Yakışır İş Ortamlarının Tesisi	SKH 11 Afetlere Karşı Dirençli Şehirlerin Korunması	SKH 16 Barış ve Adalet	SKH 17 Amaçlar İçin Ortaklıklar
----------------------------------	---	---	----------------------------------	---

Öğretim Elemanı Bilgileri

Öğretim Elemanı	Müh. İş Gv. Uzmanı-A- Önder TATAR
Ofis	Mühendislik Fak. Dekanlığı E Binası EZ-06
Telefon	750 6390
E-posta	ondertatar@iyte.edu.tr
Ofis Saatleri	Hafta içi her gün

Dersin Amacı

İş sağlığı ve güvenliğinin (İSG) temel kavram ve tanımlarını öğretmek tarihse gelişimi hakkında farkındalık sağlamak; ulusal ve uluslararası İSG kurum ve kuruluşları hakkında bilgi sahibi kılmak; 6331 sayılı İSG Kanunu'nun ülkemizde iş hayatına getirdiği yenilikleri vurgulamak; iş kazalarının ve meslek hastalıklarının önlenmesi için işverenin yükümlülükleri ile çalışanların yasal hak ve sorumluluklarını mevzuat kapsamında aktarmaktır.

Ayrıca öğrencilerinin çalışma ortamında var olan tehlike ve riskleri tanıyabilmelerini sağlamak ve bu konudaki yasal hak ve sorumlulukları ile risk değerlendirme ve yöntemleri konusunda bilgi ve beceri kazandırmak, çalışma ortamında işin yapılması ve yürütülmesi ile ilgili İSG genel kuralları ve güvenlik kültürünü, mevzuatın tanımladığı sağlık ve güvenlik işaretleri ile acil durum yönetimi konularında bilgi ve beceri kazandırmaktır.

Dersin Öğrenim Çıktıları ve Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleriyle İlişkisi

Bu ders, öğrencilerin teknik İSG bilgilerini küresel sürdürülebilirlik ilkeleriyle harmanlamayı amaçlar. Dersin çıktıları, **Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri(SKH)** ile aşağıda belirtilen maddeler ekseninde doğrudan ilişkilidir.

SKH 3: Sağlık ve Kaliteli Yaşam (Özellikle Hedef 3.9):

- İlişki:** İş kazaları ve meslek hastalıklarının kök nedenlerinin öğrenilmesi, risklerin proaktif olarak gözlemlenmesi ve engellenmesi; çalışma hayatında kimyasal, fiziksel ve biyolojik tehlikelerden kaynaklanan hastalık ve ölüm oranlarının azaltılmasını hedefler. İşçi sağlığı, toplum sağlığının ayrılmaz bir parçası olarak ele alınır.

SKH 4: Nitelikli Eğitim (Dolaylı Hedef)

- *İlişki:* İSG işaretleri, okuma yazma bilmeyen veya o ülkenin dilini konuşamayan (göçmen/yabancı) işçilerin de güvenliğini sağlamak için **evrensel bir dille (görsellerle)** tasarlanmıştır. Bu işaretleri üniversite düzeyinde öğrenmek ve öğretmek, kapsayıcı bir güvenlik eğitimi okuryazarlığı (SKH 4) sağlar.

SKH 8: İnsana Yakışır İş ve Ekonomik Büyüme (Özellikle Hedef 8.8):

- *İlişki:* Öğrencilerin ulusal ve uluslararası İSG mevzuatını, hukuksal sorumlulukları, hak ve ödevleri kavraması; iş yerlerinde "güvenli ve emniyetli çalışma ortamlarının güvence altına alınması" hedefine doğrudan hizmet eder. Güvenlik kültürünün benimsenmesi, sürdürülebilir bir ekonomik büyümenin temeli olan insan onuruna yakışır iş ortamını destekler.

SKH 11: Sürdürülebilir Şehirler ve Topluluklar

- *İlişki:* Derste işlenen "Acil Durum Yönetimi ve Planlaması" konusu, endüstriyel kazaların ve afetlerin sadece fabrika sınırları içinde kalmayıp çevreye, şehirlere ve topluma verebileceği zararları önlemeyi amaçlar. Bu yönüyle ders, dirençli şehirler kurulmasına ve sorumlu üretim süreçlerine katkı sağlar.

SKH 16: Barış, Adalet ve Güçlü Kurumlar (Özellikle Hedef 16.3 ve 16.6):

- *İlişki:* İSG alanındaki yasal düzenlemelerin, kurumsal yapıların ve mevzuatın hukuksal boyutunun anlaşılması; iş hukukuna uyumu, hesap verebilirliği ve adaleti teşvik eder. Öğrencilerin kamusal ve etik sorumluluklarının farkında olması, kurumsal düzeyde hukukun üstünlüğü ilkesini güçlendirir.

SKH 17: Amaçlar İçin Ortaklıklar (Özellikle Hedef 17.16 ve 17.17):

- *İlişki:* Derste ele alınan "ulusal ve uluslararası kurum/kuruluşlar (ILO, WHO, OSHA, EU-OSHA, ÇSGB)" ile "İSG mevzuatı" konuları, küresel ve ulusal düzeyde çok paydaşlı ortaklıkların bir sonucudur. Öğrencilerin bu yapıları kavraması; devlet, işveren, işçi sendikaları, üniversiteler ve uluslararası örgütlerin iş birliği mekanizmalarını anlamalarını sağlar. Güvenlik kültürünün tesisi ve acil durum yönetimi, ancak kurumlar arası etkin ortaklıklar ve bilgi paylaşımı teknolojileri ile mümkündür.

Ölçme ve Değerlendirme

Değerlendirme Bileşeni	Ağırlık	Tarih
Ara Sınav (quiz, ödev v.s)	%20	8. Hafta (***)
Derse Katılım (<i>hazırlıklı gelme, aktif katılım</i>)	%10	Dönem boyunca
Final Sınavı	%70	Dönem Sonu (***)

Devam: Öğrencinin üç haftayı aşan devamsızlığı başarısızlık nedeni sayılır.

Ara Sınav: 18 Kasım 2026 Çarşamba Saat 16.30

Dönem Sonu Sınavı: 13 Ocak 2027 Çarşamba Saat: 16.30

Haftalık Ders Programı ve SKH Bağlantıları

Her haftanın konusu, ilgili Sürdürülebilir Kalkınma Hedef(ler)iyle ilişkilendirilmiştir.

Hafta	Konu	SKH Bağlantısı
1	Dersin Tanıtımı, İzlençe Paylaşımı, İş Sağlığı ve Güvenliğine Giriş.	SKH 8
2	İş Sağlığı ve Güvenliği Tarihçesi	SKH 17
3	İş Kazası, Meslek Hastalıkları ve Nedenleri	SKH 3, SKH 8
4	İş Kazası Raporlama ve Kaza Analizi	SKH 3, SKH 8
5	Tehlike ve Risk Kavramları ile Risk Değerlendirme ve Yöntemleri	SKH 3
6	Risk kont. Hiyerarşisi	SKH 3
7	İş Sağlığı ve Güvenliği Mevzuatı	SKH 16, SKH 8
8	ARA SINAV	-
9	İşverenlerin ve Çalışanların Hak ve Sorumlulukları	SKH 16, SKH 8
10	İş Sağlığı ve Güvenliği Konusunda Faaliyet Gösteren Ulusal ve Uluslararası Kuruluşlar	SKH 17
11	İş Sağlığı ve Güvenliği Genel Kuralları ve Güvenlik Kültürü	SKH 4, SKH 8
12	Sağlık ve Güvenlik İşaretleri	SKH 4
13	Acil Durum Yönetimi	SKH 11, SKH 17
14	Kapanış dersi: Genel Değerlendirme ve vaka Analizi	-

Kullanılan ve Önerilen Kaynaklar

Çevrim İçi Kaynaklar ve Veri Tabanları (Online Resources)

- **ILO OSH (International Labour Organization):** ilo.org/osh – Küresel İSG standartları, sözleşmeler ve SKH 8 ilerleme raporları.
- **EU-OSHA (Avrupa İş Sağlığı ve Güvenliği Ajansı):** osha.europa.eu – Avrupa Birliği İSG müfredatı, iyi uygulama örnekleri ve görsel İSG işaretleri kütüphanesi.
- **T.C. ÇSGB İSGGM:** csqb.gov.tr/isggm – İş Sağlığı ve Güvenliği Genel Müdürlüğü resmi sitesi, güncel ulusal mevzuat, rehberler ve istatistikler.
- **UN Sustainable Development Knowledge Platform:**

sdgs.un.org – Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri'nin alt maddeleri, küresel göstergeleri ve ilerleme raporları.

Seçilmiş Akademik Makaleler (Articles)

1. **SKH 8 & 3 Odaklı:** Schulte, P. A., et al. (2018). *Occupational Safety and Health is Core to Sustainable Development*. International Journal of Environmental Research and Public Health, 15(6), 1022. (İSG ve sürdürülebilirlik ilişkisini doğrudan kuran en temel akademik makaledir).
2. **SKH 12 & Yeşil İSG Odaklı:** Gürcanlı, G. E. (2021). *Yeşil Mutabakat, Yeşil İşler ve İş Sağlığı Güvenliği İlişkisi*. İş Sağlığı ve Güvenliği Dergisi, (Özel Sayı). (Yeni nesil riskler ve sorumlu üretim üzerine güncel bir çalışma).

Kitaplar

1. Temel Kitaplar (Textbooks)

- **T.C. Mevzuatı:** 6331 Sayılı *İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu ve İlgili Yönetmelikleri*. (Dersin hukuki ve normatif temelini oluşturur).
- **Ekmekçi, Ö. (2020).** *İş Sağlığı ve Güvenliği Hukuku*. İstanbul: Legal Yayıncılık. (SKH 16: Adalet ve Güçlü Kurumlar boyutu için yasal kaynak).
- **Gerek, N. (2022).** *İş Sağlığı ve Güvenliği*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları. (Temel İSG süreçleri ve teknik kavramlar için rehber kitap).

2. Destekleyici Kitaplar ve Küresel Raporlar (Suggested Readings)

- **ILO (Uluslararası Çalışma Örgütü) Raporları:** *Anticipate, prepare and respond to crises - Invest Now in Resilient OSH Systems*. ILO Geneva. (SKH 11 ve 17 bağlamında acil durum ve dirençli sistemler için zorunlu küresel okuma).
- **Alli, B. O. (2008).** *Fundamental Principles of Occupational Health and Safety*. International Labour Office (ILO). (İSG'nin küresel ortaklıklar ve insana yakışır iş (SKH 8) vizyonunu uluslararası düzeyde ele alan temel eser).

Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri Hakkında

Bu izlencede atıfta bulunulan BM Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri (SKHs), 193 üye devletin 2015'te benimsediği ve 2030'a kadar hayata geçirilmesi hedeflenen 17 küresel hedeftir.

OHS-101'de (Occupational Health and Safety) bu hedefler; öğrencilere nitelikli bir güvenlik okuryazarlığı kazandırarak, insana yakışır iş ortamlarının tesisi ve afetlere karşı dirençli şehirlerin korunması için gerekli vizyonu sunmayı hedefler. Ders kapsamında, ulusal ve uluslararası mevzuatın hukuki ve etik sınırları adalet ilkesiyle ele alınırken; kurumsal ve küresel düzeydeki çok paydaşlı ortaklıkların İSG süreçlerindeki stratejik önemi aşılacaktır.

Başarılar dileğiyle

A Sınıfı İş Gv. Uzm. Müh. Önder TATAR | İzmir Yüksek Teknoloji Enstitüsü